

АВТЕНТИЧНІ ТЕКСТИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

AUTHENTIC TEXTS AS A MEANS OF DEVELOPING INDEPENDENT STUDY SKILLS IN ENGLISH

Волошина В.В.,

orcid.org/0009-0000-8352-2848

старший викладач кафедри мовної підготовки

Львівського державного університету внутрішніх справ

У статті здійснено комплексний теоретичний аналіз використання автентичних текстів у процесі навчання англійської мови в закладах вищої освіти як ефективного засобу розвитку навичок самостійної роботи студентів. Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі самостійної навчальної діяльності в умовах компетентнісного підходу та необхідністю формування у здобувачів вищої освіти здатності до автономного іншомовного навчання. Розкрито сутність поняття «автентичний текст» у сучасній лінгводидактиці, визначено його основні характеристики, зокрема природність мовлення, актуальність змісту, жанрово-стилістичне різноманіття та соціокультурну зумовленість. Проаналізовано педагогічний потенціал автентичних текстів у розвитку мовленнєвої, соціокультурної та навчально-стратегічної компетентностей студентів. Особливу увагу приділено ролі самостійної роботи в системі іншомовної підготовки майбутніх фахівців та обґрунтовано доцільність інтеграції автентичних матеріалів у позааудиторну навчальну діяльність. Окреслено основні види завдань для самостійної роботи з автентичними текстами, зокрема аналітичне читання, аудіювання, підготовку письмових робіт, проектну діяльність та участь у дискусіях. Зроблено висновки щодо ефективності систематичного використання автентичних текстів як засобу розвитку навчальної автономії студентів, підвищення мотивації до вивчення англійської мови та покращення якості іншомовної підготовки у закладах вищої освіти.

У статті також акцентовано увагу на впливі автентичних текстів на формування навчальної мотивації та автономності студентів. Обґрунтовано, що систематична робота з матеріалами, створеними для реальних комунікативних потреб, сприяє усвідомленню практичної значущості англійської мови, розвитку критичного мислення, умінню аналізувати інформацію та самостійно обирати ефективні стратегії навчальної діяльності. Доведено, що автентичні тексти створюють умови для інтеграції мовної, соціокультурної та когнітивної складових іншомовної підготовки.

У результаті теоретичного аналізу визначено основні методичні підходи до організації самостійної роботи з автентичними матеріалами, зокрема поєднання аналітичного читання, аудіювання, письмових і усних завдань, а також проектної діяльності. Підкреслено необхідність систематичності, поступового ускладнення завдань і врахування рівня мовної підготовки студентів. Зроблено висновок, що впровадження автентичних текстів у позааудиторну діяльність підвищує якість іншомовної підготовки майбутніх фахівців і сприяє формуванню їхньої готовності до безперервного професійного саморозвитку.

Ключові слова: автентичні тексти, самостійна робота студентів, англійська мова, автономне навчання, мовленнєва компетентність, вища освіта.

The article presents a comprehensive theoretical analysis of the use of authentic texts in teaching English at higher education institutions as an effective means of developing students' independent study skills. The relevance of the research is determined by the increasing role of independent learning within the competence-based approach and the need to develop learners' ability for autonomous foreign language acquisition. The concept of an authentic text is examined within modern language didactics, and its main characteristics are identified, including natural language use, topical content, genre and stylistic diversity, and sociocultural relevance. The pedagogical potential of authentic texts in developing students' communicative, sociocultural and learning-strategic competences is analyzed. Special attention is paid to the role of independent work in the system of foreign language training of future professionals, and the feasibility of integrating authentic materials into students' extracurricular learning activities is substantiated. The main types of tasks for independent work with authentic texts are outlined, including analytical reading, listening comprehension, written assignments, project-based activities and participation in discussions. The study concludes that systematic use of authentic texts contributes to the development of students' learning autonomy, increases motivation to study English and improves the overall quality of foreign language training in higher education institutions.

The article also focuses on the influence of authentic texts on the formation of students' learning motivation and autonomy. It is argued that systematic work with materials created for real communicative needs contributes to the awareness of the practical significance of the English language, the development of critical thinking, the ability to analyze information, and the independent selection of effective learning strategies. It has been proven that authentic texts create conditions for the integration of linguistic, sociocultural, and cognitive components of foreign language training.

As a result of the theoretical analysis, the main methodological approaches to organizing independent work with authentic materials were identified, in particular, a combination of analytical reading, listening, written and oral tasks, as well as project activities. The need for consistency, gradual complication of tasks, and consideration of students' language proficiency levels is emphasized. It is concluded that the introduction of authentic texts into extracurricular activities improves the quality of foreign language training for future specialists and contributes to the formation of their readiness for continuous professional self-development.

Key words: authentic texts, students' independent work, English language, autonomous learning, communicative competence, higher education.

Вступ. Сучасна система вищої освіти перебуває в умовах постійних трансформацій, зумовлених процесами глобалізації, цифровізації та інтеграції у європейський освітній простір. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання підготовки фахівців, здатних до безперервного професійного розвитку, самонавчання та ефективною міжкультурної комунікації англійською мовою. Однією з ключових вимог до випускників закладів вищої освіти є сформованість навичок самостійної навчальної діяльності, що забезпечує їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Вивчення англійської мови у ЗВО дедалі більше орієнтується на комунікативний та компетентнісний підходи, які передбачають активне залучення студентів до самостійної роботи з різноманітними мовними матеріалами. У цьому зв'язку особливу цінність становлять автентичні тексти, створені носіями мови для реальних комунікативних потреб. Їх використання сприяє наближенню навчального процесу до реального мовного середовища та формує у студентів здатність ефективно працювати з інформацією іноземною мовою.

Постановка проблеми. У контексті реформування вищої освіти України та впровадження компетентнісного підходу зростає роль самостійної роботи студентів як основи формування здатності до безперервного навчання. У контексті реформування вищої освіти України та впровадження компетентнісного підходу зростає роль самостійної роботи студентів як основи формування здатності до безперервного навчання. Традиційні підходи до самостійної роботи з англійської мови часто ґрунтуються на використанні адаптованих текстів і репродуктивних завдань, що не завжди сприяє розвитку автономності студентів та їхньої мотивації.

Традиційні адаптовані тексти не завжди відображають реальні умови функціонування мови та обмежують можливості формування навчальної автономії студентів. Студенти стикаються з труднощами під час роботи з реальними іншомовними джерелами інформації, зокрема через складність мовного матеріалу, культурні особливості та відсутність належних навчальних стратегій. Це зумовлює необхідність наукового обґрунтування ролі автентичних текстів як засобу розвитку навичок самостійної роботи з англійської мови та визначення ефективних шляхів їх упровадження в освітній процес ЗВО.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є теоретичне обґрунтування використання автентичних текстів як засобу розвитку навичок само-

стійної роботи студентів у процесі вивчення англійської мови у закладах вищої освіти.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань:

- проаналізувати наукові підходи до визначення поняття «автентичний текст»;
- з'ясувати роль самостійної роботи в системі іншомовної підготовки студентів;
- визначити дидактичний потенціал автентичних текстів;
- окреслити основні види та форми самостійної роботи з автентичними текстами;
- узагальнити педагогічні переваги використання автентичних матеріалів у навчанні англійської мови.

Об'єкт дослідження: процес формування та розвитку навичок самостійної роботи студентів з англійської мови в умовах сучасного навчального процесу.

Предмет дослідження: автентичні тексти як засіб розвитку мовних та когнітивних умінь студентів, що сприяють ефективній самостійній роботі з англійської мови.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Проблема автентичності навчальних матеріалів та їх впливу на розвиток мовних компетентностей привертає значну увагу як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Одним із перших теоретичних обґрунтувань важливості автентичних текстів для навчання іноземних мов був внесок Н. Holec, який у праці *Autonomy and Foreign Language Learning* підкреслював роль реальних мовних даних у формуванні самоорганізованої діяльності студентів та автономії навчання [8]. За його концепцією, робота з автентичними матеріалами сприяє розвитку здатності до самоконтролю й самостійного мислення, що є ключовими компонентами навчальної автономії.

D. Nunan у дослідженні *Task-Based Language Teaching* розглядає автентичні тексти як основу для завдань комунікативної спрямованості, які відображають реальні життєві та професійні ситуації. Він стверджує, що завдання, в основі яких – реальні тексти, сприяють глибшому розумінню мови як засобу міжособистісної взаємодії, а не лише як набору граматичних правил [11]. Це пов'язано із розгляданням автентичних матеріалів як джерела реального контексту, що стимулює когнітивну активність студентів.

J. Harmer у своїх працях (*How to Teach English*) підкреслює, що автентичні тексти забезпечують студентам доступ до природної лексики та функціональних структур, що сприяє розвитку

не лише рецептивних навичок (читання і аудіювання), а й продуктивних (говоріння і письмо), якщо ці тексти використовуються у самостійній роботі як база для творчих завдань [7].

В українському контексті проблема автентичних текстів також висвітлюється в працях І. Д. Бега, який розглядає автентичні матеріали як засіб формування критичного мислення та мовленнєвої компетентності студентів [1]. Вітчизняні методисти, зокрема С. О. Сисоєва, підкреслюють, що автентичні тексти сприяють розвитку самостійної навчальної діяльності, розширенню словникового запасу та ефективному оволодінню комунікативними навичками [4].

Таким чином, на сучасному етапі наукові дискусії щодо автентичних текстів охоплюють кілька ключових аспектів: їхній дидактичний потенціал у навчанні мови, мотиваційний ефект, сприяння автономності навчання та соціокультурне значення. Незважаючи на різні акценти та підходи, усі дослідники погоджуються, що автентичні тексти відіграють важливу роль у формуванні комплексних іншомовних компетентностей і є важливим компонентом самостійної навчальної діяльності.

Постановка завдання. У сучасних умовах модернізації вищої освіти та впровадження компетентнісного підходу особливої ваги набуває проблема формування в здобувачів освіти здатності до автономного іншомовного навчання. Зростання обсягу самостійної роботи студентів, передбачене освітніми стандартами, вимагає пошуку ефективних дидактичних засобів, які б не лише забезпечували засвоєння мовного матеріалу, а й сприяли розвитку навчально-стратегічних умінь, критичного мислення та відповідальності за результати власної навчальної діяльності.

Водночас практика викладання англійської мови у закладах вищої освіти свідчить про наявність певної суперечності між потребою у формуванні навчальної автономії студентів та обмеженим використанням автентичних матеріалів у системі самостійної роботи. Традиційні адаптовані тексти не завжди створюють умови для наближення навчального процесу до реального мовного середовища та не повною мірою стимулюють пізнавальну активність студентів.

У зв'язку з цим виникає необхідність визначити педагогічні умови та методичні підходи до організації самостійної роботи студентів з використанням автентичних текстів, що забезпечують розвиток мовленнєвої, соціокультурної та навчально-стратегічної компетентностей.

Отже, постановка завдання дослідження полягає у:

– обґрунтуванні доцільності систематичного використання автентичних текстів у самостійній роботі студентів з англійської мови;

– визначенні основних напрямів інтеграції автентичних матеріалів у позааудиторну діяльність;

– з'ясуванні впливу роботи з автентичними текстами на розвиток навчальної автономії та мотивації студентів;

– розробленні узагальнених методичних рекомендацій щодо організації ефективної самостійної роботи з автентичними матеріалами в умовах закладу вищої освіти.

Реалізація окреслених завдань сприятиме підвищенню якості іншомовної підготовки майбутніх фахівців та формуванню їхньої готовності до безперервного професійного саморозвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Поняття та характеристика автентичних текстів

Автентичні тексти визначаються як мовні матеріали, створені носіями мови для реальних комунікативних цілей, а не спеціально для навчання [6]. До них належать статті з періодичних видань, науково-популярні тексти, художні твори, інтерв'ю, рекламні матеріали, вебсайти, блоги, подкасти та відеоконтент.

За сучасними підходами, автентичний текст характеризується кількома основними ознаками:

1. Природність мовлення – текст містить реальні мовні звороти, граматичні конструкції та лексику, властиву носіям мови у конкретних ситуаціях.

2. Актуальність змісту – матеріал відповідає сучасним соціокультурним і професійним реаліям, що підвищує його комунікативну цінність.

3. Жанрово-стилістична різноманітність – автентичні тексти можуть включати офіційні документи, наукові статті, газетні матеріали, технічну документацію, діалоги та інші форми спілкування.

4. Соціокультурна зумовленість – текст відображає цінності, норми та реалії культури мовної спільноти, що сприяє розвитку соціокультурної компетентності студентів [9].

5. Мовленнєва та когнітивна складові – робота з автентичними текстами розвиває як рецептивні навички (читання, аудіювання), так і продуктивні (говоріння, письмо), а також сприяє формуванню стратегій самостійного навчання [12].

Дидактичний потенціал автентичних текстів полягає в їхній здатності відображати реальні мовні явища, культурні особливості та соціальні контексти використання мови [12]. Це сприяє

формуванню мовленнєвої та соціокультурної компетентностей студентів.

Самостійна робота студентів у процесі вивчення англійської мови

Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою освітнього процесу у закладах вищої освіти та передбачає цілеспрямовану діяльність, що здійснюється без безпосереднього керівництва викладача, але за його методичної підтримки. У процесі вивчення англійської мови самостійна робота спрямована на закріплення та поглиблення мовних знань, розвиток комунікативних умінь і формування навичок роботи з іншомовними джерелами.

Ефективність самостійної роботи значною мірою залежить від якості навчальних матеріалів та характеру запропонованих завдань. Саме автентичні тексти створюють умови для активної пізнавальної діяльності студентів і стимулюють їх до самостійного пошуку інформації [8].

Автентичні тексти як засіб розвитку навичок самостійної роботи

Використання автентичних текстів у самостійній роботі сприяє формуванню в студентів умінь працювати з великими обсягами інформації, аналізувати та інтерпретувати зміст, визначати основні та другорядні ідеї. Робота з такими текстами розвиває навички критичного мислення та сприяє усвідомленню функціональних особливостей мовних одиниць у реальному контексті.

До основних видів самостійної роботи з автентичними текстами належать:

1. Аналітичне читання.

Аналітичне або критичне читання автентичних текстів дозволяє студентам розвивати уміння виявляти головну ідею, деталізувати інформацію та оцінювати достовірність джерела. Завдання можуть включати: складання резюме, пошук ключових слів, аналіз лексичних і граматичних конструкцій, виділення стилістичних особливостей [11].

2. Аудіювання.

Робота з автентичними аудіо- і відеоматеріалами допомагає студентам тренувати сприйняття мовлення на слух, розуміння інтонаційних і прагматичних відтінків. Застосовуються завдання на заповнення пропусків, конспектування почутого, підготовку відповіді на запитання за змістом [7].

3. Письмові завдання.

На основі автентичних текстів студенти виконують письмові роботи різного рівня складності: короткі відповіді, есе, аналітичні та критичні огляди. Такі завдання сприяють розвитку мовленнєвої компетентності, узгодженню думок,

логічному та послідовному викладенню інформації [12].

4. Усне мовлення та дискусії.

Усні завдання включають переказ, обговорення, дебати та презентації на основі автентичних матеріалів. Вони стимулюють розвиток комунікативної компетентності та уміння працювати в групі, а також формують навички аргументованого висловлення думки [9].

5. Проектна та дослідницька діяльність.

Студенти можуть готувати міні-проекти або дослідницькі роботи на основі автентичних текстів, що включає пошук додаткової інформації, аналіз професійної або культурної специфіки, створення власних матеріалів. Цей вид діяльності розвиває автономність, стратегічну компетентність і критичне мислення [5].

Такі види діяльності забезпечують інтеграцію мовної, комунікативної та соціокультурної складових навчання.

Складно переоцінити значущість автентичних матеріалів як ефективного засобу навчання. Численні дослідники методики викладання, як вітчизняні, так і зарубіжні, у своїх працях обґрунтували низку їхніх переваг.

По-перше, мова, представлена в автентичних матеріалах, функціонує як реальний засіб спілкування, відтворюючи справжню мовну дійсність і демонструючи особливості використання мови як інструменту комунікації в природному середовищі.

По-друге, використання автентичних джерел мінімізує ймовірність викривлення іншомовної реальності, оскільки такі матеріали є відображенням сучасної цивілізації країни мови, що вивчається. Вони репрезентують систему поглядів, способи мислення, оцінки та культурний досвід носіїв мови.

По-третє, інформація, що міститься в автентичних матеріалах поза межами рідного мовного середовища, характеризується високим рівнем достовірності завдяки відсутності штучної дидактичної спрямованості. Їхня природність стимулює пізнавальну активність здобувачів освіти, тоді як традиційні навчальні матеріали часто ґрунтуються на умовних, малореалістичних ситуаціях, що рідко трапляються в реальному житті. Це, у свою чергу, знижує мотивацію студентів, спотворює уявлення про мовну реальність і може ускладнити подальше сприйняття матеріалів з автентичного мовного середовища.

Вплив автентичних текстів на мотивацію та автономність студентів

Автентичні матеріали підвищують навчальну мотивацію студентів, оскільки демонструють

практичну значущість англійської мови в реальному житті та професійній діяльності. Студенти усвідомлюють необхідність володіння мовою для доступу до актуальної інформації, що стимулює їх до самостійного навчання.

Крім того, систематична робота з автентичними текстами сприяє формуванню навчальної автономії, яка передбачає здатність самостійно планувати навчальну діяльність, обирати стратегії роботи з текстом та оцінювати власні результати.

Висновки і перспективи подальших розробок. У статті розглянуто роль автентичних текстів як ефективного засобу розвитку навичок самостійної роботи студентів з англійської мови. На основі аналізу наукових джерел і методичних підходів встановлено, що автентичні матеріали сприяють формуванню комплексних мовленнєвих компетентностей, розвитку автономії навчання та критичного мислення.

Проведений аналіз дозволяє зробити такі висновки:

1. Теоретичне обґрунтування автентичних текстів: вони характеризуються природністю мовлення, соціокультурною релевантністю, жанрово-стилістичною різноманітністю та дидактичним потенціалом, що робить їх ефективним інструментом навчання [8].

2. Самостійна робота студентів є ключовим фактором формування автономії навчання. Робота з автентичними текстами стимулює активне застосування знань, розвиток мовленнє-

вої та соціокультурної компетентності, а також навчально-стратегічних умінь [10].

3. Види завдань для самостійної роботи – аналітичне читання, аудіювання, письмові та усні вправи, проектна діяльність – дозволяють задіяти всі мовленнєві навички та розвивати критичне мислення і здатність до самостійного навчання [12].

4. Методичні рекомендації передбачають адаптацію текстів до рівня студентів, поєднання різних видів завдань, стимулювання рефлексії та інтеграцію автентичних матеріалів у навчальну програму, що забезпечує поступове зростання автономності студентів

Таким чином, автентичні тексти виступають ефективним засобом розвитку самостійної роботи студентів, підвищують якість навчання англійської мови та сприяють формуванню цілісної іншомовної компетентності, що включає мовленнєву, соціокультурну та навчально-стратегічну складові. Використання автентичних матеріалів у позааудиторній діяльності дозволяє студентам поєднувати теоретичні знання з практичними навичками, що є важливим чинником підготовки конкурентоспроможного фахівця у сучасних умовах глобалізації та професійної комунікації.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням методичних моделей організації самостійної роботи студентів з використанням автентичних текстів у межах різних спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бех І. Д. Особистісно орієнтований підхід у сучасній освіті : наук.-метод. посіб. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
2. Зимня І. А. Психологія навчання іноземних мов у школі. Київ : Освіта, 2004. 320 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
4. Сисоева С. О. Самостійна робота студентів у вищій школі : теорія і практика. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 240 с.
5. Benson P. Teaching and Researching Autonomy in Language Learning. 2nd ed. London : Routledge, 2011. 320 p.
6. Gilmore A. Authentic materials and authenticity in foreign language learning // Language Teaching. 2007. Vol. 40, No. 2. P. 97–118.
7. Harmer J. How to Teach English. Harlow : Pearson Education Limited, 2007. 288 p.
8. Holec H. Autonomy and Foreign Language Learning. Oxford : Pergamon Press, 1981. 90 p.
9. Kramsch C. Language and Culture. Oxford : Oxford University Press, 1998. 134 p.
10. Little D. Learner Autonomy: Definitions, Issues and Problems. Dublin : Authentik, 1991. 125 p.
11. Nunan D. Task-Based Language Teaching. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 222 p.
12. Peacock M. The effect of authentic materials on the motivation of EFL learners // ELT Journal. 1997. Vol. 51, No. 2. P. 144–156.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 19.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.05.2026